

Posudek oponenta na doktorskou disertaci Mgr. Jaroslava Špirka

Rozsáhlá autorova disertace *Ideology, Censorship, Indirect Translation and Non-Translation (Ideologie, cenzura, nepřímé překlady a nepřekládání: Česká literatura v Portugalsku ve 20. století)*, dva svazky zahrnující celkem 321 stran textu a několik desítek nečíslovaných stran příloh, si vytýčila úkol zhodnotit, jak byly recipovány překlady publikací českého (či přesněji československého) původu v Portugalsku ve 20. století a zda v této recepci lze odhalit nějaké tendence a systém. Je zde nutné poznamenat, že v mnoha případech, jak naznačuje název práce, se jednalo nikoliv o přímé překlady z češtiny (nebo v několika málo případech ze slovenštiny), ale o zprostředkované překlady z verzí v románských nebo germánských jazycích, nebo o materiály o československých záležitostech v těchto jazycích. Dominantním rysem je sledování vztahu prostřednictvím portugalské cenzury.

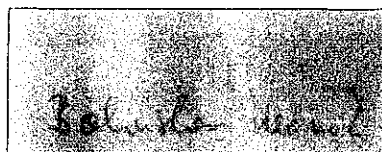
Autor vymezenou problematiku diskutuje v širokém historickém a kulturním kontextu s využitím nejnovější translatologické metodologie. Výchozí základnu k vlastnímu přehledu osudu překladů jednotlivých děl (a také jejich zákazů) a analýze souvislostí předchází rozsáhlý fundovaný metodický úvod ve dvou kapitolách (str. 18-137), v němž autor s využitím početné odborné literatury vymezuje základní pojmy (ideologie, cenzura, nepřímé překlady, nepřekládání, kánon a světová literatura, paratexty, středně velké kultury) a definuje svou koncepci (zde vychází především z metodologie J. Levého a A. Popoviče, nicméně přihlíží k mnoha dalším teoretickým pracím). Pro pochopení historického kontextu třetí kapitola stručně shrnuje historický vývoj a kulturní a politické styky obou zemí (str. 138-175, 191-197) včetně charakteristiky portugalské cenzury (str. 176-191). Autor zde podává i stručnou periodizaci prezentace překladů (str. 192-197).

Čtvrtá kapitola (str. 198-289) představuje vlastní jádro práce: probírá jednotlivé povolené nebo zakázané knihy. Zde pracuje především s archivními materiály – dochovanými rozhodnutími cenzury. Představuje a analyzuje zprávy portugalských cenzorů o studovaných textech a uvádí zdůvodnění zákazů a povolení vzhledem k dobovému společenskému a politickému kontextu (katolické náboženství, Salazarova vláda). Na vybraném vzorku textu – *Osudy dobrého vojáka Švejka* od Jaroslava Haška – provádí citlivou a detailní translatologickou analýzu portugalské verze s přihlédnutím k jeho zprostředkujícímu textu, francouzskému překladu Jindřicha Hořejšího (str. 257-280). Neomezuje se na pouhé porovnání, ale podává rovněž přehled předchozí německé, francouzské a anglické recepce Haškova díla. Autorova zjištění jsou shrnuta v závěru.

Práce má bohatý faktografický základ a sekundární literatura (její seznam pokrývá 23 stran) obsahuje jak relevantní publikace týkající se vymezeného tématu, tak i obecnější kvalitní translatologickou literaturu a kandidátem byla vhodně využita. Disertace je přehledně rozvržena, jednotlivé problémy jsou uceleně diskutovány v příslušných kapitolách, výklad je uspořádaný a plynulý. Z formálního hlediska má studie odpovídající rozsah, příslušný odborný aparát a standardní formální uspořádání. Je psána anglicky a její jazyk a styl jsou na odpovídající úrovni.

Jak je z výše uvedeného zřejmé, předložená práce prokazuje autorovy schopnosti ve všech aspektech translatologických studií – od znalosti metodologie k detailní analýze – a rovněž dobrou orientaci v literárněvědné problematice. Práce vychází z empirického výzkumu, je založena na náročném shromáždění a vyhodnocení rozsáhlého materiálu, na němž rovněž ověřuje a prověřuje teoretické přístupy uvedené v prvních kapitolách. Autor si položil důležité otázky, které na rozsáhlém výchozím materiálu odpovídajícím způsobem zodpověděl. Lze konstatovat, že práce dodržela svůj definovaný úkol – předložená studie shromáždila rozsáhlý hodnotný materiál, podala jeho rozbor a kritické zhodnocení z hlediska zvolené koncepce a vše využila pro formulování obecnějších závěrů. Práce jako celek po obsahové a formální stránce zcela splňuje požadavky kladené na doktorskou disertaci a doporučuji ji k obhajobě.

V Hradci Králové 27. listopadu 2011

prof. PhDr. Bohuslav Mánek, CSc.

Katedra anglického jazyka a literatury

Pedagogická fakulta

Univerzita Hradec Králové

Rokitanského 62

500 03 Hradec Králové

bohuslav.manek@uhk.cz